

tében kezdte, majd 1967-ben az Atommagkutató Intézetbe került. 1979-ben szerezte meg a fizikai tudomány kandidátusi fokozatát, majd 1994-ben a fizikai tudomány doktora címet. Eközben az ATOMKI tudományos igazgatóhelyettese lett. Kapcsolata az egyetemmel nem szakadt meg. Részt vett mind a graduális, mind a posztgraduális fizikusképzésben, később pedig a környezettudományi szak fizika szakirányának indításában, és ott a fizikával kapcsolatos tárgyak gondozásában. Oktatómunkájának elismeréseképpen 1995-ben egyetemi magántanári

címet kapott, 2001-ben pedig kinevezték a Debreceni Egyetem egyetemi tanárává. Közben átvette a KLTE-ATOMKI (jelenleg a DE – TTK ATOMKI Környezetfizikai) Tanszék vezetését. Irányításával valósult meg az egyetem és az ATOMKI közös beruházása, amelynek keretében modern létesítményeket hoztak létre az ATOMKI területén az egyetemi oktatás számára: hallgatói laboratóriumokat, alacsony háttérű radioaktív laboratóriumot, valamint egy C szintű izotóplaboratóriumot.

Rajta István

Ünnepi konferencia Kertész Andor egyetemi tanár emlékére

A Matematikai Intézet Algebra és Számelmélet Tanszékének világhírű professzora, egykori tanszékvezetője 80 éve született, 35 éve halt meg. Alakja, egyénisége

példaképpként maradt meg kollégáiban. Emlékére 2009. május 19-én a Debreceni Egyetem Matematikai Intézetének Algebra és Számelmélet Tanszéke és a DAB Matematikai Szakbizottsága ünnepi konferenciát tartott a DAB székházban.

Kertész Andor 1929. február 19-én született Gyulán. Édesapja Kertész Lajos református kántor, ének-zene tanár a Gyulai Általános Iskolában, édesanyja Nyíri Mária. Testvérei, Kertész Lajos zongoraművész, Kertész Gábor építész-mérnök, Kertész Attila történelem-ének szakos tanár.

1952-ben kitűnő minősítésű oklevelet szerzett a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem matematika-fizika-ábrázoló geometria szakán. Már hallgató korában demonstrátorként tevékenykedett. 1951-54 között aspiráns volt Szele Tibornál, majd Rédei Lászlónál. Eredményeiért már diplomája megszerzése után egy évvel megkapta a Grünwald Géza emlékdíjat. 1953-ban feleségül vette Tóth Ilona történelem-földrajz szakos középiskolai tanárt. Két gyerme-

kük született, Kertész András, aki most a Germanisztikai Intézet egyetemi tanára, akadémikus és Kertész Gabriella orvos.

A matematikához fűződő kapcsolatát jellemzi 1972-ben Rédei Lászlóhoz írt levelének néhány sora: „*A matematika számomra mindig szellemi-lelki gyönyörűséget és művészi hajlamaim kiélését jelentette. Életem derekán túl örömmel vállalhatom: boldog vagyok, hogy matematikus lehetek, s hivatásként csinálom azt, amit ha sorsom kedvezőtlenebbül alakul, valószínűleg csak hobbiból csinálnék.*”

Már 25 évesen kandidátus lett, 1955-től a *Publicationes Mathematicae* szerkesztője. Mikor 1956-ban a KLTE vizszakapta az egyetemi doktori címet adományozásának jogát, az első avatott doktorok között volt. Egy évvel később, 28 évesen már a matematikai tudományok doktora, ami egészen kivételes teljesítmény.

Kertész Andor 1951-57 között 14 dolgozatot publikált az Abel-csoportok témájában. Munkásságáról Fuchs László így írt Pálffy Péter Pálnak: „*Bandinak fontos szerepe volt abban is, hogy Szele Tibor meg tudta vele vitatni az Abel-csoportokra vonatkozó elképzeléseit, és ezáltal ébren tartotta Tibor érdeklődését e fontos területen. Bandi nagy lelkesedéssel dolgozott Abel-csoportokra vonatkozó problémákon, és csak mikor a félig-egyszerű gyűrűk feletti egyenletrendszerre általánosította Abel-csoportokra kapott tételeit, kezdett hűtlen lenni az Abel-csoportokhoz.*”

Fő eredményeit operátormodulusokkal kapcsolatban érte el. 1968-ban az Akadémiai Kiadónál jelent meg *Vorlesungen über Artinsche Ringe* című könyve, mely később angol nyelven is kiadásra került. A *Zentralblatt für Mathematik* referáló folyóiratban ezt írta a könyvről Wiegandt Richard: „*Das Buch*

enthält die wichtigsten Kapitel der Theorie der Artinsche Ringe, ausserdem ist es eine gute Einführung in die allgemeine Ringtheorie. Man kann dieses Buch sowohl den Forschern als auch den Studenten wärmstens empfehlen.”

1956-tól kezdve folyamatosan számos konferencián vett részt. 1960-68 között az Algebra és Számelmélet Tanszék vezetője.

1961-ben O. H. Keller professzor Halléba, a Martin Luther Egyetemre hívta meg. 1962-63-ban, majd később 1968-71-ben Halléban vendégprofesszor. A meghívásnak eleget téve szervezte meg az algebra oktatását, hanem általános algebrai kutatócsoportot is létrehozott és vezetett.

Hallei tartózkodása alatt 1968-ban részt vett a Georg Cantor halálának 50. évfordulójára rendezett ünnepségeken. Előadást tartott Cantor munkásságáról, hallei lakóházán emléktáblát avatott, sőt az ő tervei alapján készült el Halle-Neustadt-ban Cantor emlékműve. Cantor életéről könyvet is tervezett, amit később Manfred Stern fejezett be, aki kezdetben tanítványa volt Halléban, majd aspiránusként Debrecenbe is elkísérte, és barátjává vált Kertésznek. A könyv 1983-ban a Leopoldina Akadémia kiadásában jelent meg.

1963 nyarán a KLTE egyetemi tanárává nevezték ki. 1968-ban MTA Akadémiai Díjban részesült a lineáris egyenletrendszerek és operátormodulusok terén elért eredményeiért. 1968. december 7-én a *Leopoldina Akadémia* (a Német Természettudományi Akadémia) tagjává választotta, ami kiemelkedően nagy megtiszteltetés volt számára.

1972-ben egészsége tovább romlott, a következő évben le kellett mondania kanadai meghívását. 1973-ban még elutazott Halléba a Leopoldina Akadémia közgyűlésére. 1974. április 3-án halt

meg, temetésén, április 16-án Daróczy Zoltán búcsúztatta.

Az emlékünnepeken életrajzát Gaál István (az Algebra és Számelmélet Tanszék vezetője) ismertette, tudományos munkáiról Pálffy Péter Pál (az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutató Intézetének igazgatója) és Lakatos Piroska (Algebra és Számelmélet Tanszék) tartott előadást. Kertész Andor személyével kapcsolatban Wiegandt Richard (MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutató Intézet), Györy Kálmán (Algebra és Számelmélet Tanszék), Daróczy Zoltán (Analízis Tanszék), Berényi Dénes (MTA

Atommagkutató Intézet), Titkó István (Kossuth Lajos Gyakorló Gimnázium), Kónya István tanár úr (Ózd) mondta el személyes emlékeit, valamint Turjányi Sándor (Algebra és Számelmélet Tanszék) olvasta fel Manfred Stern visszaemlékezését.

Az ünnepség fiatalok és idősebbek számára betekintést nyújtott egy olyan tudós életébe, aki saját intézetünkben, saját tanszékünkön élt, dolgozott és alkotott. Az intézet nagyjainak példamutatója, eredményeik ismerete és továbbvitele kovácsolja össze a debreceni matematikusok közösségét évtizedek óta.

Gaál István

Az 1961-ben a végzett évfolyammal. Az első sorban az oktatók:
Erdős Jenő, Tamássy Lajos, Kertész Andor, Gyarmati László, Gyires Béla, Aczél János, Rapcsák András, Gacsályi Sándor, Kántor Sándor

Beszámoló a „Kultúra, társadalom és kálvinizmus a kora újkorban” című szakkönyv bemutatásáról

A Debreceni Akadémiai Bizottság székháza adott otthont 2009. május 19-én a fenti rendezvénynek, a Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetében működő Reformáció-

kutató és Kora Újkori Művelődéstörténeti Műhelye szervezésében, az Országos Tudományos Kutatási Alapprogram, a DAB és a Kálvin Emlékévek programsorozata támogatásával.